

Çocuk ve Genç Suçluluğu Örneğinde Aile Kurumunun Suç Önleyici Etkisi

İbrahim Ataç*

Öz: Gençler ve çocukların suç işleme olasılığını azaltmak ve onların dü-rüst, düşünceli ve topluma faydalı bireyler olmalarını sağlamak çok önem-lidir. Bu amaçla, çeşitli önleyici önlemler alınabilir. Eğitim, gençlerin kendilerini ifade etme, problem çözme ve toplumun değerlerini anlama becerilerini geliştirmesi için önemlidir. Ayrıca, eğitim çocukları ve genç-lerin kendilerine güven duymalarını geleceklarine yönelik hedefleri ol-malarını sağlar. Aile ve toplum desteği, Çocuklar ve gençlerin suç işleme olasılığını azaltır. Aileler, çocuklarına sevgi, anlayış ve yönlendirme sağ-larken, toplum, gençlerin yararlı ve anlamlı faaliyetlerle meşgul olmalarına yardımcı olabilir. Suç önleme programları, suç işleme olasılığını azaltmak için tasarlanmış özel faaliyetlerdir. Bu programlar, çocukların ve gençle-rin zamanlarını anlamlı şekilde doldurmalarına yardımcı olur ve onların potansiyel suç işleme nedenlerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapar. İş ve öğrenim imkânları, özellikle gençlerin zamanlarını anlamlı şekilde dol-durur ve onların geleceklarine yönelik hedefleri olmalarını sağlar. Hukuki yaptırımlar ve süreçler, suç işleyen bu kırılgan grupların cezalandırılması- nı ve bu davranışlarının olumsuz sonuçlarını göstermeyi amaçlar. Ancak, hukuki yaptırımlar yalnızca suç işleyen gençleri cezalandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların suç işleme olasılığının da önüne geçer. Genç ve ço-cuk suçlarını önleme üzerinde durulması gereken bir konudur. Suç işlemek genellikle çocuk ve gençlerin davranışlarının bir sonucudur ve bu nedenle, dezavantajlı kesimin suç işleme eğilimlerini azaltmaya yönelik önleyici önlemler alınması önemlidir. Genç suçluluğunun sonuçları ciddi ve uzun süreli olabilir. Bu yazımızda kırılgan bireylerin topluluk düzeyinde karar vermeleri ve problem çözme süreçlerine dâhil olmaları yanında sağlıklı ve sorumlu seçimler yapmaları için ihtiyaç duydukları araçları ve kaynakları sağlamayı içeren konulara değinmeye çalışırken aile kurumunun da öne-minden bahsedeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Suç, Çocuk ve Genç suçluluğu, Aile Kurumu, Suç önleme

* İbrahim Ataç, Öğr. Görevlisi., Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

On the Example of Juvenile Delinquency The Anti-Crime Effect of the Family

İbrahim Ataç*

Abstract: It is very important to reduce the likelihood of young people and children committing crimes and to ensure that they become honest, thoughtful and contributing individuals to society. For this purpose, various preventive measures can be taken. Education is important for young people to develop the skills of expressing themselves, solving problems and understanding the values of society. In addition, education enables children and young people to have their goals for the future of trusting themselves. Family and community support reduces the likelihood of children and young people to commit crimes. While families provide love, understanding and guidance to their children, society can help young people engage in useful and meaningful activities. Crime prevention programs are special activities designed to reduce the likelihood of committing a crime. These programs help children and young people fill their time in a meaningful way and work to reduce their potential causes of crime. Business and learning opportunities, especially young people fill their time significantly and ensure that they have goals for their future. Legal sanctions and processes aim to punish these fragile groups that commit crime and to show the negative consequences of these behaviors. However, legal sanctions not only punish young people who commit crimes, but also prevent them from committing crimes. Youth crime prevention is an issue that needs to be focused on. Committing crimes is often a consequence of the behavior of children and young people, and therefore it is important to take preventive measures aimed at reducing the propensities of the disadvantaged to commit crimes. The consequences of teenage delinquency can be serious and long lasting. In this article, fragile individuals, including decision making and problem solving processes at the community level in addition to the tools and resources they need to make healthy and responsible choices to address issues in attempting to provide, containing, we will talk about the importance of the institution of the family.

Keywords: Crime, Juvenile Delinquency, Family, Crime prevention

* İbrahim Ataç, Senior Lecturer., Turkish National Police Academy, Institute of Security Science

Giriş

Suç kavramının çocuk ve gençler ile birlikte kullanılması, sosyal bir sorunun derinleşmesine işaret etmektedir. Oysa masumiyet çocuk ve genç ile birlikte anılmalıdır. Suç, yasalara uygun olmayan bir eylemdir. Suça sürüklenme, bir kişinin suça yönelik davranışlar sergilemeye başlamasıdır. Örneğin, ekonomik koşulların olumsuzluğu, yoksul insanların, suça yönelik daha fazla risk altına girmesine neden olabilir. Bunun yanında normal bir düzen içinde yaşam süren ailelerin, ebeveynlik çağındaki çocukların yetişkinlikte maruz kaldıkları şiddet, kötü muamele ve istismar suça yönelik daha yüksek bir risk taşıır.

“Suç haksızlık yaratan fiil tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Suç eyleminin gerçekleşmesine bağlı olarak bir mağduriyetin doğması beklenmektedir. Mağduriyetin bulunduğu yerde haksızlığa maruz kalan birey mağdur olarak tanımlanırken, haksız fiil icra ederek insanları mağdur eden kişi ise suçlu olarak tanımlanmaktadır” (Demirbaş, 2022 s.23).

“Suç, tarihin ilk çağlarından itibaren toplumların korku ile karışık ilgilerini yönelttikleri, toplumsal bir sorun olarak algılanmıştır. İnsanlık tarihinin her döneminde var olduğu ve bundan sonra da var olacağı için suç, evrensel bir olgu olarak kabul edilir” (Erkan, 2006)

Toplumsal süreçler, insanları buldukları coğrafi koşullara göre şekillendirmektedir. Nedenleri ve sonuçları itibariyle suç, bir toplumun belirlediği kuralları ihlal eden ve cezalandırılması gereken bir davranıştır. Bu kurallar yasa olarak adlandırılır ve toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilir. Dezavantajlı grupların suça sürüklenmesi, bu grupların ekonomik, sosyal veya kültürel sebeplerden dolayı suç işleme olasılıklarının artmasına neden olabilir. Eğitim ve iş imkânlarının sınırlı olması, yoksulluk ve aşırı işsizlik gibi koşullar, bireylerin suça yönelme olasılığını artırabilir. Ayrıca, toplumun bir bireyi suçlu olarak yargılaması ve bu bireyi cezalandırması, kırılgan gruplar üzerinde daha fazla baskı oluşturabilir, suça sürüklenme olasılıklarını artırabilir. Bu nedenle hukuk sisteminin cezalandırma şeklini ve sürecini kişileri rehabilite edecek ve topluma kazandıracak şekilde düzenlemek yararlı olacaktır.

“Suç olgusu nedenleri ve sonuçları bakımından sosyolojik bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Bu noktada suç olgusunu analiz etmek, suç teşkil eden eylemlerin önlenmesi için de önem arz etmektedir. Suçlu davranışlar küçük yaşlardan itibaren başlamakta, işleniş sıklığı ve suçların ciddiyeti bakımından giderek artmaktadır. Ceza adalet sistemleri de suç olgusuna karşı kurumsallaşmış bir tepki olarak karşımıza çıkmaktadır. Ceza adalet sistemleri suç olgusuna karşı koruyucu ve önleyici bir fonksiyonu yerine getirmektedir” (Kavıracı, 2020) .

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi suç kavramı tekrarlı bir süreç olarak devam etmektedir. Günümüzde yeni suç şekilleri en çok çocukları ve ergenleri etkilemektedir. Aktörleri her ne kadar değişse de genellikle çocuklara ve ergenlere yönelik suç tiplerinin değişmediği sahnenin aynı şekilde düzenlendiği bir sosyal yara olarak devam etmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte artık yerel ve ulusal suçların yanında, uluslararası suçlarda tedbir alınması gereken pozisyonlara girmiştir. İstismar, taciz, uyuşturucu ve madde bağımlılığı vb. geleneksel olanlardır. Küresel göç, sosyal medya, siber suçlar, radikal grupların etkisi altında olan terör mağduru çocuklar ve genç savaşılar, yeni nesil suç şekillerinin kurbanlarıdır. Uluslararası kuruluşlar, bu konuda ortak çalışmalar ve anlaşmalarla tedbirler alsalar da istenilen düzeyde sonuç elde edilememektedir.

1. Çocuk ve Genç Suçluluğunu Yaratan Faktörler

Kırılgan gruplar içerisinde yer alan çocuklar ve ergenler, toplumda ekonomik, sosyal veya kültürel açıdan daha az imkânlarla sahip olan ve dolayısıyla daha az güçlü olan gruplardır. Dezavantajlı grupların suça sürüklenme nedenleri arasında çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler arasında, ekonomik imkânların yetersizliği, işsizlik, yoksulluk, aile içi şiddet, aşırı alkol ve uyuşturucu kullanımı, okula devam etmeme gibi etkenler yer almaktadır.

“Çocuğun suç davranışına yönelmesinde yetiştirildiği aile, anne ve baba tutumları, ailede suç işlemiş ya da suç işlemeye eğilimli bireylerin varlığı, ailenin ekonomik düzeyi, ailede var olan çocuk sayısı, anne ve babanın birliktelik durumu, aile içinde madde kullanımı ve çocuğun aile içinde maruz kaldığı istismar gibi etmenler etkilidir” (Ezgi ve Arslantaş, 2003).

Çocukların ve ergen grupların suça sürüklenme oranı genellikle diğer gruplardan daha yüksektir. Dezavantajlı gruplar, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan daha az imkân sahibi olan gruplardır ve suça sürüklenmeleri, birçok faktöre bağlı olabilir. Aynı zamanda suç, bir toplumun veya hukuk sisteminin belirlediği kuralları çiğneyen ve bu kurallara uymayan davranış şeklidir.

Çocuklar ve gençleri suça sürükleyen nedenlerden bazıları;

- Aile sorunları: Aile içi şiddet, çocuk ve gençlerin öğrenme ve gelişimlerini de olumsuz yönde etkiler. Geçmişinde istismar, ihmal veya işlev bozukluğu olan ailelerden gelen gençlerin suçlu davranışlarda bulunma olasılığı daha yüksek olabilir. Hayatlarında olumlu rol modelleri veya akıl hocaları olmayan gençlerin suçlu davranışlarda bulunma olasılığı daha yüksek olabilir. Ekonomik zorluklar, ailelerin hayatını zorlaştırır ve suçları sürükleyici bir şekilde ortaya çıkan sosyal bir sorundur. Yoksulluğun sebepleri arasında, düşük ücretli günlük bedeni işler, yüksek fiyatlı gıdalar ve beslenememe, barınma gibi faktörler yer alabilir. Yoksulluk veya ekonomik dezavantaj

içinde yaşayan çocuk ve gençlerin, içinde buldukları durumla başa çıkmanın bir yolu olarak suçlu davranışlara yönelme olasılığı her zaman ihtimal dâhilindedir.

- Denetim eksikliği: Tutarlı bir aile veya yetişkin gözetimi, rehberliği olmayan çocukların ve gençlerin riskli ve zararlı davranışlarda bulunma olasılığı diğer yaşlılarına göre daha fazladır.
- Sosyo kültürel yapılar: Bireylerin toplumsal cinsiyet, ırk, din, cinsiyet kimliği, yaş ve benzeri faktörler nedeniyle değişkenleri görme, suça sürüklenme riskini koruma. Toplumsal çocukları, kullanıcıları düşük çalıştırma düzeyi ve düşük çalıştırma işlemleri gibi aşırı hassaslığa düşme riskini de korur.
- Travma, taciz ve cinsel istismar: Travma veya taciz yaşamış gençlerin, yaşadıklarıyla başa çıkmaları zor bir süreçtir. Cinsel istismarın da ergenlik ve erişkinlik döneminde çok ciddi sorunlara yol açtığı bilinmektedir. Sıklıkla anksiyete, depresyon, özgüven eksikliği, madde bağımlılığı, olumsuz duygusal yaşamlar ve cinsel işlev bozukluğu şeklinde tablolar görülmektedir. Dolayısı ile suçlu davranışlarda bulunma olasılıkları daha fazla olabilmektedir.
- Akıl sağlığı sorunları: Depresyon veya kaygı gibi akıl sağlığı sorunlarıyla mücadele eden gençlerin suçlu davranışlarda bulunma olasılığı daha yüksek olabilir. Genetik nedenlerde suç eğilimine olumsuz etkiler yaratabilir.
- Zararlı alışkanlıklar ve madde kullanımı: Kişiler stres veya diğer sorunlarla başa çıkmanın bir yolu olarak uyuşturucu veya alkole yönelebileceğinden, madde bağımlılığı suçlu davranışlara katkıda bulunabilir. Sosyal medya ve sosyal ağlar gençlerin suç işleminde rol oynayabilir. Medyada sürekli olarak şiddete, saldırganlığa ve sağlıksız davranışlara maruz kalmak, gençleri bu davranışlara karşı duyarsızlaştırabilir ve onları bu davranışlara daha yatkın hale getirebilir. Ayrıca sosyal medya, gençlerin hem mağdurlar hem de failer için ciddi sonuçları olabilecek siber zorbalık, cinsel içerikli mesajlaşma ve diğer çevrimiçi taciz biçimlerine katılmaları için bir platform sağlayabilir.
- Sosyal izolasyon ve akran baskısı: Akranlarından veya topluluklarından izole edilmiş aile bağlantısı kesilmiş gençlerin suçlu davranışlarda bulunma olasılığı daha yüksek olabilir. Gençler, akranlarından büyük ölçüde etkilenirler ve akran baskısı, suçlu davranışlara yol açabilir. Pek çok genç, akranlarının beklentilerine uyma konusunda baskı hisseder ve uyum sağlamak veya kabul edilmek için suçlu davranışlarda bulunabilir. Bu, suç faaliyetlerini statü veya ilgi kazanmanın bir yolu olarak görebileceklerinden, kendilerini akran gruplarından izole edilmiş veya marjinalleştirilmiş hissedenler suça karışmaya eğilim gösterebilirler.

- Eğitim eksikliği ve eğitime ulaşamama: Eğitimsiz veya az eğitimli kişiler, genellikle düşük öğrenim düzeyi nedeniyle, iş bulma ve iş bulamama gibi olası suçlara sürüklenebilirler. Sosyal dışlanma ve fırsat eşitliğini yakalayamayan bireyler radikalleşme sürecine girebilmektedir. Bu, suç örgütlerinin tercih ettiği, bireylere toplumsal adalet ve kuralları kendi koymaları yönünde motive ettikleri suç sürecidir. Amaç ideolojik bağlamda çıkar elde etmek için çocukları ve ergenleri kullanmaktır. Çocuk ve ergen için kendini ispat etme, gruba kendi kabul ettirme duygusu bu yönde eğilimlerin önünü açabilmektedir.

Bunlar, gençlerin suç işlemesine neden olabilecek faktörlerden sadece birkaçı olduğunu ve genellikle suç davranışına yol açan birden çok nedenin bir kombinasyonu olduğunu kaydetmek önemlidir.

2. Aile Kurumunun Önemi ve Sosyal Politikalar

Aile, insanların gelişimi, eğitimini ve sağlıklı bir şekilde büyümesini sağlar. Aile, insanlara yardım, destek, sevgi bulabilecekleri bir ortam sağlar ve onların duygusal ihtiyaçlarını karşılar. Bireylerin toplumun bir parçası olmalarına, kültürel değerlerini, inançlarını öğrenmelerine ve onların toplumla iletişim kurmalarına yardımcı olan bir kurumdur.

Öncelikle aile birincil sosyalizasyon kurumudur. Çocukların ve gençlerin topluma entegrasyonun sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Zira çocukların bir aile ortamı içinde büyümesi onların toplumun için geçerli olan norm ve değerleri edinmelerine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla aile kurumunun, koruma politikası kaçınılmaz olarak bireysel ve toplumsal bir gerekliliktir. Söz konusu bakış açısı yapısal işlevci aile tanımına uygun düşmektedir. Yapısal işlevselcilik, toplumu birbiri ile ilişkili olan sistemin bir parçası olarak görür (Poloma, 1993) .

Esasında toplum bir sistem olarak düşünülürse aile söz konusu sistemin en önemli parçasıdır. Aile toplumun bütünlüğünü ve geleceğini sağlayan önemli bir kurumdur. Dolayısıyla dezavantajlı gruplar arasında yer alan korunmaya muhtaç olan çocuklar ve ergenlerin gözetim sürecinde aile büyük öneme haizdir. İnsan hakları bağlamında, herkesin eşit koşullarda yaşama hakkı vardır. Sosyal politika bilimi, öncelikle çalışma hayatını daha iyi koşullarda, çalışanların refahını artırmak, iyileştirmek, haklarını korumak ve düzenlemek üzere şekillenmiştir.

Sosyal devlet ilkesini benimsemiş günümüz dünyasında ülkeler, toplumdaki tüm sınıfların ve kesimlerin istihdam öncelikli politikaları dışında; barınma, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, sosyal sigorta, bakım, sosyal destek, yardım ve sosyal hizmetler gibi farklı alanlardaki sorunlarına da çözüm bulan politikaları kapsayan bir yol izlemektedirler (Kaya, 2013). Dolayısıyla sosyal politika kavramı gün geçtikçe alanını ve önemini artırmaktadır. Sosyal refahın sağlanmasına yönelik söz konusu siyasalar ekonomik çıkmazlar nedeniyle bazen tam manasıyla nihayete

kavuşturulamamaktadır. Asgari düzeyde gerçekleştirilmesine rağmen başarıya ulaştığı ifade edilmektedir. Bunun temel nedeni toplumun siyasi ve fiili hareketliliğini bir nebze olsa da önlemektir.

Devlet vatandaşlarının tüm haklarını eşit oranda koruyarak, refah seviyesini yükseltmekle sorumlu olduğundan uyguladığı bu politikaların tümüne sosyal politika denir. Sosyal politika, sosyoloji, hukuk, siyaset, ekonomi ve psikoloji vb. disiplinlerden beslenen sosyal, akademik bir bilim alanıdır. Söz konusu politikanın hedefleri arasında, toplumun farklı sosyal bölümlerinde ortaya çıkan muhtelif toplumsal sorunların ortadan kaldırılması, herkesin sosyal refahının sağlanması ile refahı yaygınlaştırmayı yönelik önlemlerin alınmasıdır (Seyyar, 2002).

Sosyal politika genel itibari ile yeni dönemde daha çok; çalışanların sosyal güvenlik, çalışma hayatı ve sonrasında sosyal sosyal destek sistemleri ve yardımları ele almaktadır (Sunal, 2011). Birçok disiplinin etkisinde olan sosyal politika kavramı güncel sorunların çözümüne yönelik yol ve yöntemlerin değişkenlik göstermesi nedeniyle dinamik bir yapıdadır. Toplumsal değişkenlere göre sosyal politikanın yöntemleri de değişkenlik arz etmektedir.

Sosyal politikanın temel amacı; Toplumun refahını etkileyen, sosyal sorunlarına çözüm bularak, sosyal yönden ilerlemesi ve gelişmesini sağlamak, böylece ekonomik büyüme ve beraberinde refah düzeyinin yükseltilmesine destek olmaktır. Söz konusu sosyal gelişmişlikten bahsedilen, her konuda üretim faktörleri ve süreçlerinin vazgeçilmeyen temel unsuru olan bireyin; Temel ihtiyaçlar çerçevesinde, barınma, beslenme, sağlık, eğitim, vb. sosyal amaçlı yatırımlarla desteklenmesi, ulaşılabilir yüksek istihdam düzeyini yakalama, gelirin adil bir şekilde dağılımı ve sosyal refahın sağlanmasıdır. İyi eğitim almış, istenilen ücret seviyesini yakalayan, her türlü sağlık ve konut problemi çözülmüş bir kişi, sağlıklı, huzurlu ve istikrarlı bir toplum oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Toplumsal refahın oluşturulabilmesi için çocukların fiziksel, ruhsal ve toplumsal açıdan iyi koşullara sahip olmaları gerekmektedir. Söz konusu durum toplumsal açıdan büyük önem arz etmektedir. Zira sağlıklı toplumların meydana gelmesi sağlıklı çocukların yetiştirilmesine bağlıdır. Aksi halde sosyo-kültürel bozukluklar toplumsal açıdan büyük zedelenmelere kaynaklık edebilir. Dolayısıyla siyasetten ari doğru politikaların uygulanması bir gerekliliktir.

Sosyal politika yönelik uygulamalar, sanayi devrimi ve ticaretin fordist üretimleri sonucunda kapitalizmin keskin kar güdüsü, gelir dağılımındaki adaletsizliğin oluşması, sosyal sorunların gün yüzüne çıkması ve bunlara çözüm arayışları neticesinde doğmuştur. Bu tür problemler en çok çocukları ergenleri etkilemiştir. İşte bu yüzden sosyal politika alanında çocuklara yönelik düzenlemeler, atılımlar farklı bir anlam ve önem taşımaktadır. Çocuklara ve gençlere yönelik hukuki düzenlemeler ve diğer kurumlar aracılığıyla oluşturulan sosyal politika uygulamaları, sosyal devlet aşamasını benimsemiş ileri batı toplumlarında ortaya çıkmıştır (Işıkcı Mamur ve Karatepe, 2016).

Somut kuralların bir araya gelmesi ile vücut bulan hukuk kuralları elbette hayatın olağan akışını düzenleme kudretine sahiptir. Ancak salt hukuk kuralları en uygun düzeye ulaşmak için yeterli olmayabilir. Dolayısıyla diğer toplumsal dinamiklerinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Aile sevgisiyle büyüyen çocuklar daha sağlıklı bir ruh haline sahiptirler. Bu durum toplumsal açıdan en büyük kazançlardan biridir. Zira Aileler öncelikle birincil düzeyde bir sosyalizasyon kurumudur.

3. Suçu Önlemeye Yönelik Çalışmalar

Esas itibarıyla gelir adaletsizliği sosyal politikaların her zaman gündeminde olmuştur. Ancak sosyal adaletin gerçekleşmesi yalnızca gelir dağılımı ile ilgili değildir. Bunun yanında birçok unsur sosyal politikaları doğrudan veya dolaylı etkilemektedir. Söz konusu unsurlar arasında toplumda dezavantajlı grupların mevcut olması yer almaktadır. Dezavantajlı grupların arasında üzerinde özenle durulması gerekli olan çocuklarda bulunmaktadır.

Bir toplumun geleceğe güvenle bakabilmesi, yaşamsal dinamiklerin her kimesine eşit ağırlıklı ve hak temelli dağıtılması sağlam bir hukuk sistemi ile yerine getirilebilir. Bu nedenle, sağlam temelli aile kurumunun yapı taşları olan çocuklar ve gençlerin sosyo psikolojik gelişim evrelerinin şekillenmesi, eğitimden sağlığa her konuda gelecek planlarının yapılabilmesi, buna yönelik önlemlerin alınmasının tek garantisi hukuk ve adalet sisteminin dinamizm edilmesi ile yerine getirilebilir.

“Toplumda doğal güçsüzlüğü dolayısıyla gereksinimleri karşılanmamış, haklarından yoksun bırakılmış, toplumun (ana baba da dâhil) her kesimince her türlü baskıda bulunabileceği bir nesne olarak algılanan çocuğun, korunması büyük oranda hukuk kurallarıyla mümkündür. Söz konusu kuralların çocuğun onuru, saygınlığı ve özgürlüklerine uygun olmasının, çocuğa olduğu kadar topluma da fayda sağlayacağı ifade edilmektedir” (Akyüz, 2013).

Suçta sürüklenme nedenleri çok çeşitlidir ve bir kişinin suça sürüklenme riskini belirleyen birçok faktör vardır. Ancak, dezavantajlı gruplar genellikle daha yüksek suça sürüklenme riski taşırlar ve bu nedenle, onların toplumsal ve ekonomik koşullarının iyileştirilmesi suça sürüklenmelerini engelleyecektir. Bu durum, kırılgan grupların toplumda daha az imkânlarla sahip olmaları ve dolayısıyla daha zor koşullar altında yaşamaya çalışmaları nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu grupların suça sürüklenme riskini azaltmak için, toplumun tüm kesimlerine eşit koşullar sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Günümüzde çocuklara yönelik cinsel, fiziksel ve psikolojik biçiminde yapılan istismarlara, çocukların ideolojik ve siyasi amaçlar için kullanılması suretiyle yapılan “çocuğun ideolojik ve siyasi amaçlı istismarı” eklenmiştir.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda terör örgütlerinin kaynak olarak 14-25 yaş aralığındaki çocukları ve gençleri kullandığı saptanmıştır (Bal, 2006, s. 68). Siyasi ve ideolojik amaçlarla istismar edilen çocukların terör örgütleri tarafından kullanılabilmesi için vatandaşlara, ailelere, medya ve sivil toplum örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Küçük yaşta suç işleyen çocukların ilerleyen yaşlarında da suç işleme potansiyelinin fazla olduğu bilinmektedir ve bu duruma hızlı bir biçimde çözüm bulunması gerekmektedir. Çocuk Koruma Kanunu ile oluşturulan modern yaklaşımın kapsamı genel olarak çocuğun işlediği suç nedeniyle suçlu olarak kabul edilmesini değil, işlenen suç başkaları tarafından itilme durumunu dikkate almaktadır. Bu yaklaşım çocuğu suç işleyen bir suçlu olarak görmeyip onun suça itildiğini temel alarak fail çocuğu da suç mağduru olarak kabul etmektedir. Bu nedenle suç işleyen bir çocuğun cezalandırılması değil, korunması ve suçtan ve onu suça iten çevreden uzaklaştırılması amaçlanmaktadır (Ergenç ve Aydın, 2009, s. 17).

Ailesini kaybeden ve aile bütünlüğü kaybolan çocukların, ergenlerin suça karışma oranları diğerlerine daha fazladır. Bu konuda Uluslararası kurumlar özellikle Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşu UNICEF çocuk ve gençler ile ilgili çalışmalar yürütmektedir. Uluslararası çocuk koruma politikalarında şüphesiz en büyük atılım, 20 Kasım 1989 yılında Çocuk Hakları sözleşmesinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilmesidir. Bu sözleşmenin 20'nci maddesi özellikle koruma altına alınan çocuklara yönelik politikalar üretilmesi konusunda sözleşmeye taraf ülkelere görevler vermiştir. Bununla birlikte çocukların aile yoksunluğu sebebinin oluşması devlet bakımı altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. Taraf devletlerin bu konuda ulusal yasalarındaki düzenlemeleri ve çocuklara yönelik önceliklerini koruma politikalarına vermeleri söz konusudur. Çocuklar bu sözleşme ile özel koruma, bakım ve yardım görme haklarına sahip olacaktır. İlgili sözleşme 27 Ocak 1995 yılında Türkiye'de Resmî Gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete,1995).

Gençlerin suç işlemesini önlemede veya azaltmada etkili olabilecek bir dizi strateji izlenebilir. Bunlar, gençlere eğitim ve istihdam fırsatlarına erişim sağlamayı, ebeveynleri veya yakınları, arkadaşları arasında olumlu ilişkilere teşvik etmeyi, sorunlarıyla mücadele eden gençlere destek ve kaynak sağlamak olmalıdır. Toplumsal sorunlardan, yoksulluk ve eşitsizlik gibi gençlerin suç işlemesine katkıda bulunan temel sosyal ve ekonomik faktörleri ele almak da önemlidir. Sosyal devletin görevi olan aile bütünlüğünü korumak, refah düzeyini artırmak bu gibi sorunların üstesinden gelecektir.

Genç suçluluğunun altında yatan nedenleri ele alarak ve gençlere gelişmeleri için ihtiyaç duydukları desteği ve kaynakları sağlayarak, toplumun tüm üyeleri için daha olumlu ve sağlıklı bir gelecek yaratmak mümkündür.

4. Sonuç

Sağlıklı bir toplum geleceğinin oluşması ve sürdürülmesi sağlam aile temelleri ile yerine gelmektedir. Aile yokluğu çeken çocukların topluma sağlıklı bireyler olarak kazandırılması sosyal devlet ilkesinin temel konularından biridir. Günümüz koşullarında şehirleşmenin hızla geliştiği demografik yapının değiştiği bir dönemde suç oranları ve şekilleri evrilmeye başlamıştır. Üretim ve ticaret alanlarının bölgesel olarak değiştiği iç göç ve dış göçlerle daha da kozmopolit bir yapının oluştuğu bilinmektedir. Geniş aileden çekirdek aileye geçildiği bu dönemde ekonomik koşullar insanların hayat standartlarını olumlu veya olumsuz olarak değiştirmiştir. Eğitim, sağlık, barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlara ulaşmak zorlaşmaya başlamıştır. Bu yüzyılda bölgesel savaşlar ve göçler mevcut durumun döngüsünü negatif yönde değiştirmiştir. Sosyal devlet ilkesinin öncelikle toplumsal yapıyı ve onun merkezinde olan aileyi derinden etkilemiştir. Özellikle çocuk ve gençlerin eğitimden, sağlığa her koşulda dezavantajlı duruma düşmeleri suç olaylarının artmasına, toplumun sosyolojik yapısının yeni boyutlar kazanmasına neden olmaya devam etmektedir. Bu dönemde özellikle yeni jenerasyonun x,y,z alfa,vb.şeklinde kategorize edilerek farklı alanlara çekilmesi sorunları farklı boyutlara getirmeye başlamıştır. Teknolojinin hızla ilerlediği bu dönemde suç şekilleri de değişmeye başlamıştır.

Çocuk ve ergenlerin psikolojik durumlarında ki ani değişiklikler ailelerin çocuklarına karşı tolerans ve ebeveynlik değerlerini sorgulatmaya başlatmıştır. Aile içi şiddet, istismar, cinsel taciz vb. suçlar, ekonomik ve sosyal denge kurallarının değişmesi ile içinden çıkılmaz hal almaya başlamıştır. Sosyal medya ve sosyal ağlar üzerinde ki paylaşımların çocuk ve gençler üzerinde ki etkisi en büyük sebeplerden birisidir.

Aile içi iletişimin, ebeveynlik görevlerinin ve sorumlulukların materyalist duygular ile kapatılmaya çalışılması bu dönemin kanayan yaralarından biridir. Diğer bir profilden baktığımızda ise bu tür koşullara erişemeyen bireyler ise mevcut düzene daha isyankâr ve fırsat eşitliğinden uzak tavırlar ile suça daha erken başlamaktadır. Suç örgütleri, radikal gruplar ise daha ziyade bu erişim zorluğu çeken bu tür aile ve çocuklarına yönelmeye başlamışlardır. Genellikle devlet otoritesinin olmadığı bölge ve ülkelerde bu radikal gruplar huzur ve refahı derinden etkileyen eylemlerde çocuk ve ergenleri kullanarak amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Uluslararası suç örgütleri, göçmen kaçakçıları, organ mafyası, uyuşturucu taccirleri, sosyal medya ve ağlar ile siber suç işleyen çeteler başaktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Suç örgütleri ile mücadele bütün ülkelerin ortak ve kararlı çalışmaları ile engellenebilir. Ulusal düzeyde ise devletin sosyal refah politikaları ile çözüme ulaşması beklenir. Aile bütünlüğünün korunması, ekonomik koşulların daha yaşanabilir olanaklara göre düzenlenmesi, devletin sosyal politikalara ayıracağı kaynaklar ile mümkün olabilir. Fırsat eşitliğinin lokal düzeyden, genel düzeye göre planlanması önemlidir. Zira toplumun yapı taşı olan her aile aynı fir-

sat eşitliğinden aynı koşullarda yaralanmamaktadır. Sosyal ve ekonomik düzeye göre bölge kalkınma planlarının yatırım ve istihdamda pozitif ayrımcılığa gitmesi doğru olur.

Suçta sürüklenen çocuk ve gençlerin koşullarının cezalandırma yöntemlerinin psikolojik destek ve rehabilite programlarına göre değerlendirilmesi öncelik olmalıdır. Koruma altına alınan dezavantajlı grupların topluma entegrasyonun her aşamasının kamu otoritesi tarafından desteklenmesi intibakının sağlanması sosyal bir sorumluluktur. Sürdürülebilir, geliştirilebilir, hesap verilebilir politikalar sağlam bir toplum geleceğinin garantisidir.

Kaynakça

- Akyüz E. (2013). Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması, Ankara, Pegem Akademi.
- Bal, İ. (2006). *Karanlıkta Terörle Mücadele*. Ankara: Usak Yayınları.
- Demirbaş, M. (2022). “Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ve Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyeliler Arasında Karşılıklı Suç Korkusu” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergenç, S., & Aydın, H. (2009). Yerel Yönetimlerin Çocuk Suçluluğunu Önlemedeki Rolü. *Denetim*, s.17.
- Erkan, R., & ERDOĞDU, Ö. G. M. Y. (2006). Göç ve çocuk suçluluğu. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), s.79-90.
- Ezgi, S. A. R. I., & Arslantaş, H. (2018). Ergen Suçluluğu. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 27(4), s.397-413.
- Işıkçı Mamur Y, Karatepe S. (2016). Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), s.73-74.
- Kavıracı, O. (2020) “2016-2018 Yılları Arasında Gerçekleşen Cinayet Vakalarına İlişkin Profil Analizi: Ankara Örnelemi”, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Ankara
- Kaya, A. (2013). *Avrupa birliği hakkında merak ettikleriniz Avrupa Birliği’ne giriş*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Milletler Arası Sözleşmesi (Kanun Numarası: 4058), Resmi Gazete, sayı: 22184, 27 Ocak 1995.
- Polama, M. M. (1993). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, İstanbul, Gündoğan Yayınları.
- Seyyar, A. (2002). *Sosyal Siyaset terimleri (Ansiklopedik sözlük)*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Sunal O. (2011). Sosyal politika: Sosyal adalet açısından kuramsal bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66 (3) s. 283- 305.